

گفتمان تئاتر

[جستارهایی درباره نمایشنامه‌نویسی و نمایش]

دکتر بهرام جلالی‌پور

۱۳۹۳

جلالی پور، بهرام / ۱۳۴۶ -	سرشناسه:
گفت‌وگو تناتر: جستارهایی در باب نمایشنامه‌نویسی و نمایش ابهرام جلالی پور.	عنوان و نام پدیدآور:
تهران: افراز، ۱۳۹۳	مشخصات نشر:
۲۲۴ ص.	مشخصات ظاهری:
۹۷۸-۹۶۴-۲۴۳-۸۲۸-۰	شابک:
فیبا	وضعیت فهرست نویسی:
نمایشنامه‌نویسی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها	موضوع:
نمایش -- مقاله‌ها و خطابه‌ها	موضوع:
۱۳۹۱ ج ۲/ف/۸۱۶۶۹ PN	رده‌بندی کنگره:
۸۰۸/۲	رده‌بندی دیویی:
۲۷۴۰۵۳۹	شماره کتابشناسی ملی:

انتشارات افراز

ناشر برگزیده‌ی تئاتر و ادبیات نمایشی

دفتر مرکزی: خیابان فلسطين جنوبی، خیابان وحید نظری، پست افشار، پلاک ۱، واحد ۵

تلفن: ۶۶۴۰۱۵۸۵

مرکز پخش: ۶۶۹۷۷۱۶۶

وبسایت و فروشگاه اینترنتی: www.afrazbook.com

E-mail: info@afrazbook.com

گفتمان تئاتر

بهرام جلالی‌پور

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

طراح جلد: بابین محمدی / آتلیه افراز

آرایش صفحات: اسمین حسینی

لیتوگرافی / چاپ / صحافی: تریج / تصویر / بکتافر

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۵۰۰ تومان

تمام حقوق این اثر برای انتشارات افراز محفوظ است.

هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه‌ی مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی، از جمله، چاپ،

فتوکپی، انتشار الکترونیک، فیلم، نمایش و صدا نیست.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست

مقدمه	۹
بخش اول: مطالعات نظری	۱۱
پیش درآمدی بر نحوی انتخاب نام نمایشنامه و ملاحظات زیبایی‌شناختی و کاربردی آن	۱۳
مقدمه‌ای بر معرفی روش‌ها و اصطلاحات مورد استفاده در تقطیع متون نمایشی	۳۵
از خواندن نمایشنامه تا تماشای نمایش	۶۹
مقدمه‌ای بر معرفی و بررسی فنون بازگشت به گذشته در تئاتر	۹۳
نقد تئاتر به مثابه‌ی دستگاهی ارتباطی	۱۲۷
بخش دوم: مطالعات موردی	۱۵۱
تئاتر و دغدغه‌ای به نام بودجه	۱۵۳
مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی نظام آموزشی تئاتر در ایران	۱۹۱

مقدمه

مقاله‌نویسی بیرون ریختن دانسته‌ها نیست. بهانه‌ای است برای قدم زدن در سرزمینی ناشناخته و کشف زوایای پنهان آن چه می‌جویم. این نظر من است، درست یا غلط. نظر کسی که آرزو کرده همیشه در جست‌وجو باشد و پروردگارش اجابت کرده و او نمی‌داند چگونه و به چه زبان سپاسگزار باشد...

بعضی‌ها وقتی دست به قلم می‌برند که می‌خواهند چیزی را که می‌دانند بیان کنند؛ بعضی‌ها وقتی شروع به تحقیق می‌کنند که می‌خواهند چیزی را که می‌دانند درست است اثبات کنند؛ من این‌طور نیستم. همچنان که می‌نویسم می‌آموزم، همچنان که می‌آموزم می‌نویسم و این برایم گفتمانی همواره زنده است.

مقالات این مجموعه، همگی، در این حال و هوای کشف و شهود و این خصیصه‌ی جست‌وجوگری مدام در طول دوران تحصیل در فرانسه تالیف شده‌اند و در همان زمان در ایران به چاپ رسیده‌اند. به این ترتیب، گزارش صادقانه‌ای هستند از تلاش دانشجویی تشنه‌ی دانستن و آموختن. علت تالیف هر مقاله هم عموماً این امر بوده که این دانشجو در زمینه‌ی مورد نظر هیچ منبع کامل و جامعی نیافته که پاسخ‌گوی کنجکاوی‌اش باشد؛ لذا، هر بار تلاش کرده تا خرده‌های پاسخ را از این طرف و آن طرف جمع کند.

اگرچه در این مجموعه خواننده با تعدادی مقالات به ظواهر متفاوت

رو به رو خواهد بود، اما تشتت و پراکندگی چندانی را احساس نخواهد کرد چرا که علاقه‌ی همیشگی نگارنده به انجام مطالعات ساختاری و نشانه‌شناسانه و نیز وحدت روش شناختی مقالات به عنوان رشته‌ای این مهره‌های جدا از یکدیگر را به هم متصل می‌کند.

مطالب کتاب در دو بخش ارائه شده است. بخش اول حاوی مقالاتی در زمینه‌ی مطالعات نظری حول جنبه‌های مختلف نمایشنامه‌نویسی است. دو مقاله‌ی اول این بخش به جنبه‌های پیرامنتی نمایشنامه می‌پردازد: بررسی مسائلی که در انتخاب عنوان نمایشنامه دخیل است و تبعات زیبایی‌شناختی و معناشناختی آن، و نیز بررسی و معرفی شیوه‌های مختلف تقطیع متن نمایشی. مقاله‌ی سوم، به بررسی شیوه‌های استفاده از تکنیک بازگشت به گذشته در نمایشنامه‌نویسی می‌پردازد که بیشتر در حوزه‌ی روایت‌شناسی قرار می‌گیرد. مقاله‌ی چهارم مسائل مربوط به زیبایی‌شناسی دریافت نمایشنامه را مد نظر قرار می‌دهد که چرخشی آشکار به سمت ملاحظات اجرایی نمایشنامه است. و بالاخره مقاله‌ی پنجم که بررسی مسائل مربوط به نقد نمایشنامه و اجرا اختصاص دارد به طور هم‌زمان هر دو وجه ادبی و اجرایی نمایشنامه را دربر می‌گیرد.

در بخش دوم کتاب نیز، دو مقاله‌ی مجزا، مسائل مربوط به آموزش و اقتصاد تئاتر در ایران و فرانسه در مطالعه‌ای تطبیقی بررسی شده است. در ابتدا قصد داشتیم به جهت اجتناب از تکرار موارد مشترک و صرفه‌جویی در حجم کتاب فهرست منابع مقالات را در انتهای کتاب جمع کنیم، اما احساس کردم این کار ممکن است به استقلال مقالات لطمه بزند و دنبال کردن مشخصات کامل ارجاعات را برای خواننده دشوار سازد. به علاوه، صرفه‌جویی قابل توجهی نیز صورت نمی‌گرفت لذا تصمیم گرفتیم به همان صورت در انتهای هر مقاله ذکر شود.